

נשיא ומייסד
הרב שאול ישראלי זצ"ל

מופק בסיועו של:
ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לשירותים רוחניים בתפוצות

חמדת ימים HEMDAT YAMIM

פרשת השבוע וישלח תשפ"א

האם היו ליעקב גמלים? מה אפשר ללמוד ממנו?

הרב יוסף כרמל, ראש כולל 'ארץ חמדה'

יעקב אבינו צובר בעבודה קשה, ביושר ובסייעתא דשמיא רכוש רב בחרן. בסוף פרשת ויצא מציין הכתוב: "וַיִּפְרֹץ הָאִישׁ מְאֹד מְאֹד וַיְהִי לוֹ צֹאן רְבוּת וּשְׁפָחוֹת וְעֶבְדִים וְגַמְלִים וְחֲמָרִים" (בראשית ל' מג, עיינו במדרש בראשית רבה פרשה צו ד"ה מז (כט) מחלוקת תנאים על גודל עושרו של יעקב וכמות עדריו). גם המתנות ששולח יעקב לעשיו מעידות על רב עשרו: "וַיִּקַּח מִן הַבָּאָרְזִים מִנְחָה לְעֵשָׂו אֶחָיו: עֲזִים... וְחִזְיִים... רְחֵלִים... וְאֵילִים... גַּמְלִים מִיִּיקוֹת וּבְגִינָהּ... פָּרוֹת... וּפְרִים... אֶתְנַת... וְעֵיזִים... (שם ל"ב יג-טו). בשתי הרשימות בולטת נוכחותם של הגמלים. לעומת זאת, כאשר יעקב מתאר את רכושו באמצעות שליחיו, לפני עשיו, בולט מאוד חסרונם של הגמלים: "וַיִּצְוֵ אֶתְּם לֵאמֹר פֹּה תֵאמְרוּן לְאֲדָנָי לְעֵשָׂו פֹּה אָמַר עֶבְדְּךָ יַעֲקֹב עִם לְבָן גְּרִתִי... וַיְהִי לִי שׂוֹר וְחֲמֹר צֹאן וְעֶבֶד וּשְׁפָחָה וְאֶשְׁלָחָה לְהַגִּיד לְאֲדָנָי לְמַצָּא חֵן בְּעֵינָיֶיךָ" (שם ל"ב ה-ו). מה פשר התופעה? להיכן נעלמו הגמלים?

ננסה להסביר זאת בדרכם של שני כהנים גדולים, ונשתדל להוסיף בשולי גלימותיהם. רבי מאיר שמחה הכהן מדוינסק בפרושו "משך חכמה", טוען כי יעקב השמיט את העובדה כי ברשותו גמלים, כדי לרמז לעשיו כי דרכו שונה מדרכו. לעשיו מעלה גדולה (בשונה מישמעאל) שהרי הוא כיעקב, בנם של יצחק ורבקה. לעשיו גם זכויות מצד מעשיו שהרי במשך שנים מרובות (שלא כיעקב) המשיך הוא לגור בארץ ישראל, הפריש תרומות ומעשרות, וכיבד את הוריו. אומנם, לפי חז"ל, מעשים אלה נעשו לצידן של עבירות חמורות כמו רציחה וניאוף (עיינו רש"י, בראשית כ"ה כה, כז וכט, בעקבות המדרש).

הגמל מבטא את תכונות האופי האלה. מצד אחד, לגמל סימן טהרה פנימי שהרי מעלה גרא הוא, ומאידך גיסא "וּפְרָסָה אֵינָנוּ מְפָרִים טָמֵא הוּא לָכֵם" (ויקרא י"א ד). מדגיש יעקב כלפי עשיו, למרות זכויותיך אינני דומה לך, אני "תם" - שלם גם מבפנים וגם מבחוץ - תוכי כברי, דרכך אינה דרכי לכן אינני מזכיר כי ברשותי גמלים.

הראי"ה קוק, בפירושו לסידור "עולת ראייה", כשדן הוא בענייני פורים (כרך א ע' תלו) מביא קטע נפלא, עמוק מצד אחד ופורימי מצד שני, בבחינת "נכנס יין יצא סוד". הראי"ה קושר שם בין הביטויים הבאים: "מגילה, גלימה, גמל-יה, מגל יה". המאבק כנגד עמלק קשור לכך שבניו רוכבים על הגמלים כמו שמתואר בספר שמואל א': "וַיִּהְיֶה דָוִד מְהַנְּשֵׁף וְעַד הָעָרֶב לְמַחְרָתָם וְלֹא נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ פִּי אִם אֶרְבַּע מְאוֹת אִישׁ נֶעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל הַגַּמְלִים וַיִּנְסוּ: וַיִּצַּל דָּוִד אֶת כָּל אֲשֶׁר לָקְחוּ עִמָּלְכָן" (ל' יז). חז"ל קושרים מקרא זה, לפסוק שמתאר את הרגעים לפני פגישתם של יעקב ועשיו: "וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב עֵינָיו וַיְרֹא וַיִּהְיֶה עֵשָׂו בָּא וְעִמּוֹ אֶרְבַּע מְאוֹת אִישׁ" (בראשית ל"ג א). שואלים חז"ל: להיכן נעלמו כולם, הרי בפגישה עצמה נזכר רק עשיו? ועונים "וד' מאות איש שהיו עמו היכן הם, נשטמו כל אחד ואחד הלך לדרכו, אמרו שלא נכווה בגחלתו של יעקב, אימתי פרע להן הקב"ה? להלן נאמר: "וְלֹא נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ פִּי אִם אֶרְבַּע מְאוֹת אִישׁ נֶעַר אֲשֶׁר רָכְבוּ עַל הַגַּמְלִים וַיִּנְסוּ" (שם) (בראשית רבה פרשה עח ד"ה טו ויאמר לו). מלמדנו הקב"ה כי יש להשיב למי שגומלנו טוב כגמולו ולהשתדל להיות מכירי טובה. הגמלים נעלמו בדברי יעקב, כדי לרמוז כי היו מבני עשיו שגמלו טובה עם יעקב, והקב"ה החזיר לבני עשיו כגמולם הטוב, בימי דוד. הגמול עובד לשני הכיוונים ולכן מי שחוטא גם הוא מקבל כגמולו.

נקודה זו מודגשת בהפטרות פרשתנו בספר עובדיה (שע"פ חז"ל היה גר אדומי, עיינו סנהדרין דף לט ע"ב). עובדיה מבקר את אדום ומוכיח אותם על כפיות הטובה שלהם בדרך זו: "מִמְחִמָּס אֲחִידְךָ יַעֲקֹב תִּבְכְּךָ בּוֹשֶׁה וְנִכְרַתָּ לְעוֹלָם: ... וְאַל תִּרְאֵ בְיָוִם אֲחִידְךָ בְּיָוִם נִכְרוֹ וְאַל תִּשְׁמַח לְבָנֶיךָ יְהוּדָה בְּיָוִם אֲבָדְךָ וְאַל תִּגְדַּל פִּיךָ בְּיָוִם צָרָה: ... כִּפְאֲשֶׁר עָשִׂיתָ יַעֲשֶׂה לְךָ גַּמְלְךָ יָשׁוּב בְּרֵאשִׁיךָ" (עובדיה א' י-טו). הנביא מנבא על חורבנה של אדום והפיכתה למדבר שממה, בבחינת גמולם ישוב בראשם. עקרון הגמול הוא הגורם בסופו של דבר לחורבן הר עשיו-אדום, ולקיום נבואתו של שם לרבקה: "וַיִּרְבַּע יַעֲבֹד צְעִיר" (בראשית כ"ה כג). גם הנביא יואל הדגיש מאוד נושא זה, הוא פונה לעמים נוספים ומזהיר: "וְגַם מֶה אֶתֶם לִי צָר וְצִידוֹן וְכָל גְּלִילוֹת פְּלִשְׁתֵּי הַגַּמְלוֹל אֶתֶם מְשַׁלְּמִים עָלַי וְאִם גַּמְלִים אֶתֶם עָלַי קַל מִהֲרָה אֲשִׁיב גַּמְלְכֶם בְּרֵאשִׁיכֶם: ... וְהִשְׁבַּחְתִּי גַּמְלְכֶם בְּרֵאשִׁיכֶם" (יואל ד' ד, ז).

הבה נתפלל כי בקרוב נזכה ל"יעלו מושעים בהר ציון לשפוט את הר עשיו והיתה ליקוץ המלוכה" (עובדיה א' כא). גם בני עשיו ואיתם עמים נוספים מבני ישמעאל, יכירו בכך שהברכות שייכות ליעקב וצאצאיו, ההולכים בדרך הצדקה והמשפט. הם יפנימו את המסר: מעשים טובים גמולם טוב, מעשים שאינם טובים גמולם שב בראשם.

לע"נ חברי הנהלת 'ארץ חמדה':

לע"נ מרת שרה ונגרובסקי ע"ה בת ר' משה זאב י' בתמוז תשע"ד	לע"נ הרב שלמה מרזל זצ"ל י' באייר תשע"א	לע"נ הרב ראובן אברמן זצ"ל ט' בתשרי תשע"ו	לע"נ לע"נ מר משה וסרצוג ז"ל כ' בתשרי תשפ"א	לע"נ מר שמואל וגב' אסתר שמש ז"ל י"ז בסיוון / כ' באב
לע"נ ר' אליהו כרמל ז"ל ח' באייר תשע"ו	לע"נ הרב ישראל רוזן זצ"ל י"ג בחשוון תשע"ח	לע"נ מרת גיטה ור' אברהם קליין ז"ל ד' באב / י"ח באייר	לע"נ ר' מאיר וגב' שרה ברכפלד ז"ל (שרה - ט"ז בטבת תש"ף)	לע"נ הרב אשר וסוזן וסרטייל ז"ל ט"ז בכסלו / אלול תש"ף
לע"נ מרים שטרן ע"ה נלב"ע ה' באב תשע"ט	לע"נ חנה צדיק ע"ה נלב"ע י"ט בתשרי תשפ"א	לע"נ מרת טובה גיטל בת שלמה זלמן גרינפלד ז"ל גיבורה, ניצולת שואה וצדיקה שהעמידה דור ישרים יבורך		

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

Eretz Hemdah
2 Bruriya St. POB 8178 Jerusalem 91080
Tel: 972-2-5371485 Fax: 972-2-5379626

ארץ חמדה, עיר
רח' ברוריה 2 ת.ד. 8178 ירושלים 91080
טל' 02-5371485 פקס: 02-5379626

www.erezhemdah.org info@erezhemdah.org
ניתן לקרוא את הדברים גם באתר האינטרנט

חמדת הדף היומי

מה זה טמא בחוץ וטהור בפנים?
הרב עקיבא כהנא

הגמרא כתבה (יז ע"א) שמשקים שנמצאים בבית מדבחיא, כלומר, המשקים שנמצאים במזבח שהם מים ודס, אינם מקבלים טומאה (ישנן שתי דעות האם מדובר על טומאת עצמן, או טומאה לעניין לטמא אחרים). הגמרא מציינת כי במקרה שהמשקים נמצאים בפנים והוציא אותם החוצה, הם נשארים בטהרתן ולא נטמאים, למרות שבתוך בית המקדש נגעה בהם טומאה, לעומת זאת במקרה הפוך שבו משקים אלו נטמאו מחוץ לעזרה והכניסו אותם לתוך בית המקדש אז הם נשארים בטומאתם.

הרמב"ם (טומאת אוכלין פרק י, הלכה טז-יז) פסק שמשקי בית מדבחיא - דם ומים טהורים בבית המקדש ואינם מטמאים, אך לא מזכיר כלל את ההלכה שמופיעה בגמרא שאם יצאו החוצה הם ממשיכים להיות טהורים. **ושואל הצ"ח (כאן אות קג) מדוע** הרמב"ם לא הזכיר כלל את הדין הזה שאם יצאו המשקים החוצה הם נשארים בטהרתם? **הצ"ח מתרץ** שרב ושמואל נחלקו בגמרא האם המשקים הללו הם טמאים בעצמם וטהורים מלטמא אחרים, או שהם טהורים בעצמם. ודין זה אינו חידוש כלל לשיטת רב, משום שלשיטת רב המשקים לא נטמאים בעצמם בכלל ואם כן אין סיבה שהם יטמאו פתאום כשהם יצאו מחוץ לבית המקדש, וכן להיפך, לשיטת רב טומאת משקים היא מהתורה, אך יש הלכה למשה מסיני שלא נטמאים בבית המקדש, ואם כן ההלכה למשה מסיני לא תחול על משקים שנטמאו בחוץ ונכנסו אחר כך. ולכן הרמב"ם שפסק כשיטת רב שמשקי בית המטבחים טהורים לגמרי, לא צריך להביא את הדין הזה, דיון הגמרא הוא אם כן אך ורק לפי שמואל, אך לפי רב אין שום טעם לדיון זה, כי הדין הוא ברור.

אמנם, לגבי טומאת ידיים **כתב הרמב"ם (אבות הטומאות ח, ו)** שלא רק שבבית המקדש לא גזרו על טומאת ידים שנטמאו שם (כפי שמוזכר בסוגיה בדף יט) אלא גם אם נטמאו הידיים בחוץ, ונכנסו פנימה הם גם לא מטמאים בבית המקדש. **בספר אברהם יגל (שם, לרב אברהם הכהן מתוניס) הקשה** מניין לרמב"ם לומר כן, כשאין מקור בגמרא על כך, וכשהדבר עומד בניגוד לסוגיית הגמרא לגבי משקי בית מטבחים שבה משקה שנטמא בחוץ מטמא בפנים? כך גם הקשה אחריו החזון איש (י"ד ז, ג), **בספר אברהם יגל כותב** שלהבנת הרמב"ם יש טומאת ידים במקדש, אבל אין טומאה לטמא את הקודש, ולכן גם כשהידיים נטמאו בחוץ, שהן טמאות, הן לא מטמאות בפנים, הוא לא מטמא בפנים. **תירוץ זה עומד בניגוד להסבר הצ"ח**, שלדעתו הגמרא דנה אך ורק לשיטת שמואל הסובר שהמשקים טמאים ואינן מטמאים, ואם כן אין הבדל בין הסוגיות וגם בידיים וגם במשקים הם טמאים ולא מטמאים.

בספר בית האוצר (לר' יוסף ענגיל מערכה א-י) למד מסוגיה זו שטומאה שונה במהותה מאיסור, טומאה בנויה על מציאות חיצונית, ולכן אם היא לא חלה ברגע הראשון שיש מגע בינה לבין הטומאה, היא שוב לא תחול אחר כך, לעומת זאת איסור בנוי על מציאות פנימית, ולכן גם אם הוא לא חל בגלל סיבות מסוימות, הרי שברגע הראשון שהוא יכול לחול הוא יחול. **וגם בשואל ומשיב (מהדורה רביעאה, חלק ג, סימן ו) הוכיח** מסוגיה זו שטומאה לא חוזרת וניעורה במקרה שבו נטמא פחות משיעור ולאחר מכן התחברו שני חלקים הפחותים משיעור, שאינם מצטרפים לקבל טומאה. **הוכחה זו נכונה אך ורק אם** נאמר שהטומאה לא חלה כלל, אך אם נסביר שהטומאה חלה במקצת לגבי טומאת עצמם, אלא שהיא לא מטמאה אחרים, הרי שאין להוכיח דין זה, שכן לדעה זו חלק מהטומאה חלה גם בבית המקדש.

סיכום: בגמרא מבואר שלא גזרו טומאה על משקים בבית המקדש, ובנוסף גם כאשר הם יצאו הם לא נטמאים, הרמב"ם לא כתב דינים אלו להלכה, והצ"ח מבאר שזה בגלל שהוא הבין שלשיטת רב שפסק כמותו הדבר פשוט.

לגבי טומאת ידיים הרמב"ם כתב שגם אם נגע מחוץ לבית המקדש, הידיים לא טמאות בתוך בית המקדש, האחרונים ניסו לבאר בהשוואה לסוגייתנו. בכל אופן למדו האחרונים מסוגייתנו שטומאה אינה חוזרת וניעורה לאחר שלא טימאה בזמן המגע הראשוני.

לע"נ שלמה דוד בן זלמן ושרה אבנית ז"ל נלב"ע סיון תשע"ט	לע"נ רבי יעקב ז"ל בן אברהם ועיישה וחנה בת יעיש ושמחה סבג	לע"נ גב' לורין הופמן ז"ל	לע"נ חיים משה בן קוקה יהודית כהן ז"ל נלב"ע ז' בתשרי תשע"ה	לע"נ סוזי בת עליזה כהן ז"ל נלב"ע כ"ד בחשוון תשע"ח
---	--	--	--	---

לע"נ הנופלים במערכה על הגנת המולדת הי"ד

הספר משטר ומדינה בישראל על פי התורה (4 כרכים) מאת הרב נפתלי בר אילן.
יצא לאור בעריכה חדשה בהוצאת מכון "ארץ חמדה"
הספר מתמודד עם אתגרי השעה הניצבים בפני המדינה היהודית העצמאית ע"י ניתוח וביורר מקיפים במקורות. בין הנושאים הנדונים - משטר דמוקרטי ומלוכני, שלטון החוק, הפרדת רשויות, ביקורת שיפוטית, טוהר השלטון, מדיניות פיסקלית ומוניטרית, שירותי רווחה, סל תרופות, איכות הסביבה, משפט בינלאומי, אמנת ג'נבה, כבוד האדם וחירותו, פיתוח האישיות, זכויות אזרח ועוד ועוד.
זכה בפרס הרב קוק ובפרס הרב ישראל של מכון ארץ חמדה.

הלכה פסוקה

תקצירים מתוך פסקי דין - רשת בתי הדין 'ארץ חמדה גזית'

עורך: הרב הדיין עקיבא כהנא, חוקר במכון משפט והלכה בישראל

מחלוקת בין קבלן למזמין וטענה שההסכם נחתם תחת לחץ

'ארץ חמדה גזית' ירושלים / מנחם אב תש"ף / תיק 79110

דיינים: הרב דניאל מן, הרב דניאל לונצר, הרב בניה קניאל

המקרה בקצרה:

הנתבעת היא בעלים של דירה, היא הזמינה שיפוץ מהתובע שהוא קבלן שיפוצים. בחוזה הראשוני נכתב שהסכום לתשלום הוא כ-125,000 ₪, לאחר מכן הצדדים החליטו להוסיף עבודות בתמורה נוספת בסך 39,600 ₪. בחוזה נכתב שמשך זמן העבודה יהיה כ-30 יום. בפועל, התובע עזב את האתר לפני סיום העבודות עקב מחלוקות בינו לבין הנתבעת. התובע טוען שנגרם עיכוב של 20 יום בגלל הרצון של הנתבעת לערב אדריכלית בעבודה, ועל כך הוא תבע 40,000 ₪. בנוסף הוא תבע את התשלום על התוספות שלא שולם לא, אך הסכים להוריד משכרו 4,000 ₪ עבור עבודות שלא ביצע כיוון שעזב את האתר.

לטענת הנתבעת התובע ידע שאין באפשרותה לשלם, ולכן התחייבותה אינה תקפה. וכמו כן היא לא באמת הסכימה לתוספות, וההסכמה שלה ניתנה תוך ניצול מצבה הנפשי. בנוסף התובע גרם לנזקים בעבודתו, ולכן היא זכאית לפיצוי, וכן היו עבודות שכלל לא בוצעו. בית הדין החליט למנות מומחה על מנת לבדוק את טענות הצדדים. לאחר שהמומחה סייר בדירה ושלה לבית הדין את חוות דעתו על טענות מצד אבי הנתבעת על כך שיש לו רושם שיש היכרות מוקדמת בין התובע למומחה, אך בית הדין דחה את הטענות.

פסק הדין: הנתבעת תשלם לתובע 37,364 ₪.

נימוקים בקצרה:

1. האם ההתקשרות בין התובע לנתבעת תקפה בגלל מצבה הנפשי?

הנתבעת טענה שבגלל מצבה הנפשי והגופני היא לא היתה מסוגלת להחליט ולכן אין תוקף להסכמתה לתוספות. בית הדין דחה את הדברים, וקבע כי על מנת לבטל חוזה, צריך החותם להיות במצב קיצוני של "שוטה" כמו שכתוב בשולחן ערוך (ח"מ רלה, כ). זאת ועוד, כפי שמבואר בשו"ע (ח"מ רסד, ז) גם אדם שנמצא בשעת הדחק, ומתחייב למחר מופרז עבור השירות, חייב לשלם עליו מחיר הוגן.

בנוסף, בית הדין האזין להקלטת השיחות שבין הצדדים, והנתבעת לא היתה נשמעת כאשה במצוקה, אלא כבעלת בטחון עצמי, וכן לא נשמע שהתובע לחץ על הנתבעת. בנוסף הנתבעת עבדה יחד עם אדריכלית באותו הזמן שיכלה לייעץ לה. לגבי טענת הנתבעת כי התקציב שלה היה מוגבל והקבלן ידע על זה, קבע בית הדין כי הנתבעת אינה טוענת שהיא לא הסכימה לדברים, אלא רק טענה כי התובע ידע על מצוקתה הכספית. ממילא, אין הטענה פוטרת אותה מהתחייבותה.

2. חיוב מע"מ

הנתבעת טענה כי היה בין הצדדים סיכום שהיא תשלם רק חצי מהמע"מ על סכום העבודה, בין הצדדים אמנם היה משא ומתן בנושא המע"מ, ובין השאר גם דובר שישולם חלק מהמע"מ, אולם דבר זה לא סוכם. להבנת בית הדין יש חיוב לשלם מע"מ על כל תשלום שמשלמים לקבלן כחוק, ולכן בית הדין אינו יכול לפטור את הנתבעת מתשלום מע"מ על הסכום ששולם.

3. האם התובע זכאי להשלים את עבודתו ומה השכר המגיע לו?

לפי ההלכה כשקבלן אינו יכול לסיים את עבודתו בגלל סיבה התלויה בבעל הבית, הוא מקבל את שכרו על כל מה שכבר עשה, אף אם עלות השלמת העבודה תהיה יקרה יותר (עפ"י שולחן ערוך ח"מ שלג ד). בנוסף הקבלן זכאי לקבל שכר על מה שלא ביצע כפועל בטל (עפ"י שו"ע שם, סעיפים ב, ד). גם אם נמצאו ליקויים בעבודתו של קבלן זכותו לתקן את התקלות שבעבודתו ולקבל את מלוא התשלום (כמו שנכתב בפס"ד 1-74005 של בית דין זה).

לגבי שיעור הסכום שאותו יש לתת "כפועל בטל", ה"ט"ז (ח"מ שלג) פסק שיש לשלם חצי מהשכר, אולם בשו"ת הרשב"א (א, תתקפז) כתב ש"פוחתים קצת". בית הדין סבור שהדבר תלוי גם באופי העבודה, והיחס שבין המאמץ לבין התוצאה. בגלל האופי המורכב של תיקי בנייה, בית הדין קיבל את הצעת התובע להוריד 4,000 ₪ משכרו על התיקונים שאותם לא ביצע. בנוסף בית הדין הפחית כפשרה כ-1800 ₪ נוספים על עבודות שלא בוצעו.

4. תביעת הפיצוי של התובע בגין איחור הנתבעת

התובע תבע מהנתבעת סך של 40,000 ₪ בגלל עיכוב בעבודה שנגרם עקב הכנסת אדריכלית לעבודה. בית הדין דחה את התביעה, משום שבחוזה שנחתם בין הצדדים, אין כל התחייבות לנתבעת לעמוד בלוח זמנים כלשהו. להיפך, ניתן לדייק מהחוזה כי אין חיוב בפיצוי על כך. בנוסף, בזמן אמת התובע לא השמיע טענה ברורה על הפסד כספי המצדיק תביעה כספית.

למעבר לפסק הדין

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

שו"ת במראה הבזק

(מתוך ח"א)

Mexico, Mexico

מקסיקו, מקסיקו
סיון, תש"ן

"גרים" רפורמים וקונסרבטיבים — תפיסת קידושין והצורך בגט

שאלה

שאלתי הפעם היא, בדבר אדם יהודי שנשא גיורת, שנתגיירה בגיור רפורמי, ונשאה באותו בית כנסת רפורמי. כעת החליטו להתגרש והם מעוניינים להתגרש ע"י אותו "רב". השאלה: האם להשתדל לגרשם בקהילה "האורתודוקסית", מחשש שמא הגיור חל, ומחשש שמא הנישואין ברי תוקף; או אפשר להחליט בבירור שאפילו לחומרה אין לחשוש לגיור ולנישואין?

תשובה

התשובה אינה מתייחסת למקרה הספציפי אלא לגבי גיור ונישואין רפורמים.

א. לפי מה שפסק הגר"מ פיינשטיין, גיור רפורמי אינו כלום. והרי הוא גוי, כמתחילה¹. ואין קידושין תופסין כלל. ואסור להחמיר, להצריך גט².

ב. נישואין ע"י רב רפורמי, אין לחוש להם כלל³. וגרע מנישואין אזרחיים⁴.

ג. אם ביהכ"נ אינו רפורמי במפורש. והראב"י למד בישיבות — באופן שיש לחשוש, שהיו נוכחים ג' כשרים בשעת הגירות ושהיתה שם קבלת מצוות - יש לחשוש לגירות. וכן לקידושין שאח"כ. ולהצריך, לחומרא, גט כדת משה וישראל⁵.

¹ "שהרי אין מילה וטבילה כדין. ואף אם מל וטבל כדין, צריך קבלת מצוות לפני ב"ד כשר (שו"ע יו"ד, סימן רס"ח, ס"ג). והרפורמים פסולין לעדות, שהרי הם כופרים בתורה מן השמים" — שו"ת אג"מ אבן העזר, חלק ג', סימן ג'.

² "שהרי זה יהיה כעדות מהרב שסידר הגט שהוא גר ויצא מזה תקלה שישא אשה אחרת יהודית" — לשון האג"מ שם.

³ אין מעשה קידושין כלל. כיוון שנתנית הטבעות נעשית מאחד לשני, וכוונתם למתנות, ולא לקניין. ואף אין לשון קידושין. שהרי לא אמר לה, הרי את מקודשת לי. אלא, משיבים לשאלת ה"רב", שאכן הם מעוניינים בחיי אישות, אך לא בקניין קידושין. שו"ת אג"מ אבן העזר, חלק ג', סימן כ"ה.

⁴ ששם, יש שחוששים לחזקה. שאין אדם עושה בעילתו בעילת זנות. אבל כאן, בני הזוג חושבים שאלו קידושי ישראל, ואינו בועל לשם קידושין חדשים, אלא על דעת הקידושין הראשונים. ועיין באג"מ שהוא לעיל, וכן בתחומין ח"ז, עמוד 249.

ועיין עוד בשו"ת מהר"ם שיק אבן העזר, סימן כ"א.

⁵ כיוון שהמדובר בחשש אשת איש לעלמא. ולעומת חשש הרואים (שיחשבו שהוא ישראל), קיים חשש איסור ממש. בפרט, שבכה"ג, שאין מפורסם כרפורמי, אין על כך חשש לרואים.

בשם צוות המשיבים ובברכת התורה,

הרב משה ארנרייך הרב יוסף כרמל
ראשי הכולל

גם אני מאשר:
הרב שאול ישראלי

ניתן ליצור קשר עם הכותבים דרך: info@eretzhemdah.org

מתפללים לרפואתם השלימה של:

טל שאול בן יפה
דוד בן אורה שוקרי

ניר רפאל בן רחל ברכה
ישראל עמיחי בן לאה
רבקה רינה בת גרונה נתנה
בתוך שאר חולי עם ישראל

ישראל בן רבקה
משה בן שרה הכהן
מאירה בת אסתר

חדש - "צפנת ישעיהו" מאת הרב יוסף כרמל

הנביא ישעיהו פעל באחת מהתקופות הסוערות והדרמטיות ביותר בחיי האומה הישראלית, תקופה של ציפייה למשיח שנשברה ברעש אדמה נורא, וחוללה גם מהפך רוחני ופוליטי. האור בקצה המנהרה הפציע שוב רק בימיו של חזקיהו. צפנת ישעיהו: מעזיה עד אחז מפגיש אותנו עם שלושה מלכים שעמדו בצומת היסטורי זה בתולדות עמנו: עזיה, המלך שדרש את האלוהים אך לקה בצרעת בעקבות חטאו; יותם, המלך הצדיק ביותר בתולדות עמנו; ואחז, המלך אשר הכיר בקב"ה אבל לא האמין בהשגחתו. בביאורו לנבואות ישעיהו, נצמד הרב כרמל, לדברי חכמינו וגדולי הראשונים, ומציע דרך מרתקת ללימוד תנ"ך בעקבות חז"ל. קריאה זו מבהירה את התכנית האלוהית ומבררת סוגיות עקרוניות באמונה. צפנת ישעיהו מגלה לקורא את משמעות הנבואות לדורו של הנביא ואת הרלוונטיות שלהן לדורנו.

לרכישה

